

Відгук

офіційного опонента доктора педагогічних наук, завідувача кафедри управління фізичною культурою та спортом Національного університету «Запорізька політехніка»
МАЗІНА Василя Миколайовича
на дисертацію Омок Гани Анатоліївни
«Підготовка майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту до професійно-педагогічної діяльності в умовах ПТНЗ», подану на здобуття наукового ступеню кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Практика показує, що сьогодні в ПТНЗ працює велика кількість викладачів фізичної культури, які неспроможні якісно виконувати свої професійні обов'язки. Оскільки такі викладачі не мають авторитету, повсякденна праця стає для них джерелом постійного стресу. Вважаємо, що причина цього багато у чому полягає в елементарній неготовності до роботи з особливим контингентом учнів ПТНЗ, відмінними рисами якого є низький рівень культури та відсутність мотивації до занять з фізичного виховання.

Ми згодні із автором дисертації у тому, що готовність фахівця фізичної культури і спорту до професійно-педагогічної діяльності в умовах ПТНЗ формується, перш за все, під час навчання за спеціальністю 014.11 Середня освіта (Фізична культура).

Практика засвідчує, що значний потенціал для підготовки здобувачів освіти до професійно-педагогічної діяльності в ПТНЗ криється в аудиторному та позааудиторному освітньому процесі закладів вищої освіти. Але ці можливості не завжди реалізуються через відсутність науково обґрунтованої стратегії та належного методичного забезпечення відповідного процесу.

Удосконалення освітнього процесу в аспекті підготовки майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту до роботи в ПТНЗ, є актуальною науково-практичною проблемою, на вирішення якої й спрямовані наукові зусилля Гани Анатоліївни Омок.

Про якість поданого на захист дослідження свідчить актуальність обраної теми, яка підтверджується її зв'язком із державними документами (Законами України: «Про вищу освіту» (2014 р.), «Про освіту» (2017 р.), «Про фізичну

культуру і спорт» (1994), «Про професійно-технічну освіту» (1998), «Про фахову передвищу освіту» (2019); Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про організацію навчально-виробничого процесу в професійно-технічних навчальних закладах» (2006), а також нагальною потребою суспільства у вчителів фізичної культури нової генерації, місією яких є орієнтація освіти на зміцнення здоров'я, розвиток фізичних і духовних сил кожного майбутнього представника виробничої професії.

Показником високої якості представленої дисертаційної роботи є чітко сформульований науковий апарат. Зокрема, об'єкт узгоджено із предметом, метою, завданням та гіпотезою дослідження. Вважаємо, що це є аргументом на користь методологічної зрілості та наукової досвідченості дисертантки.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження не викликає заперечень. Вона полягає у розробленні авторську модель підготовки майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту до професійно-педагогічної діяльності в ПТНЗ; обґрунтуванні професіографічного конструкту «готовність майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту до професійно-педагогічної діяльності в умовах ПТНЗ»; експлікації організаційно-педагогічних умов відповідного процесу.

Не викликає сумнівів практична значимість запропонованих нововведень, як-то: збагачення змісту, форм, методів і засобів навчання майбутніх бакалаврів освітньої програми «Фізична культура і спорт» за рахунок впровадження змістових модулів у ряд дисциплін; впровадження методики визначення рівня готовності майбутніх викладачів до професійно-педагогічної діяльності в ПТНЗ.

Про належний ступінь обґрунтованості положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, свідчить аналіз основного тексту роботи, який показав, що більшість наукових положень авторки, які виносяться на захист, є новими або більш ґрунтовними порівняно з попередніми здобутками в галузі теорії і методики професійної освіти.

Так, у першому розділі Ганою Анатоліївною висвітлено теоретичні засади підготовки майбутніх бакалаврів фізичної культури та спорту до професійно-

педагогічної діяльності в умовах ПТНЗ, визначено наукові витoki ключових понять дослідження та здійснено їхній дефінітивний аналіз.

У ході аналізу наукових джерел в галузі педагогіки і психології дисертанткою розкрито зміст і сутність понять: «фізична культура», «фізичне виховання», «здоровий спосіб життя», «професійна діяльність», «педагогічна діяльність», «педагогічні здібності», «професійно-педагогічна діяльність», «педагогічна майстерність», «педагогічна творчість вчителя (викладача)», «готовність до педагогічної діяльності».

У тексті цього розділу авторка визначає теоретичний базис для освітнього процесу, обґрунтовуючи зміст понятійного конструкту «професійно-педагогічна діяльність викладача фізичної культури в умовах ПТНЗ» яким позначає перманентний процес фізичного виховання учнів закладів професійно-технічної освіти, націлений на формування в них здорового способу життя, зміцнення їх здоров'я, розвиток їх основних рухових навичок і вмінь та професійно важливих фізичних якостей значущих для майбутньої робітничої професії.

Вважаємо, що цей конструкт може стати корисним для створення і удосконалення стандарту освіти за спеціальністю 014.11 Середня освіта (Фізична культура).

Значним теоретичним внеском у теорію і методикку професійної освіти став аналіз вітчизняного і зарубіжного досвіду формування у майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту готовності до професійно-педагогічної діяльності в ПТНЗ.

У другому розділі дисертації, авторка з'ясовує змістову сутність готовності майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту до професійно-педагогічної діяльності в умовах ПТНЗ; обґрунтовує критерії, показники та рівні сформованості компонентів цієї готовності; описує педагогічні умови та модель відповідного освітнього процесу.

Авторка доводить, що сутність готовності майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту до професійно-педагогічної діяльності в умовах ПТНЗ розкривається у таких компонентах: мотиваційно-ціннісний (критерії: самомотивація професійно-педагогічної діяльності; сформована система

професійних і педагогічних цінностей; психофізіологічна спрямованість на педагогічну діяльність в умовах ПТНЗ); когнітивно-змістовий (критерії: теоретичні й технологічні знання з фізичної культури та спорту і педагогіки; інтегровані знання щодо організації оздоровчої та просвітницької роботи; знання специфіки викладання фізичної культури в ПТНЗ); операційно-діяльнісний (критерії: розвиненість професійних умінь та педагогічних навичок; сформованість організаційних та комунікативних здібностей; конструктивні вміння та навички) та результативно-рефлексивний (критерії: фізичний та інтелектуальний розвиток відповідно до вимог професійної діяльності; здатність до оцінювання власної професійно-педагогічної діяльності, внесення до неї коректив; здатність до прогнозування результатів своєї діяльності).

Також у тексті дисертації належним чином обґрунтовано показники та визначено рівні сформованості компонентів готовності.

До комплексу педагогічних умов формування готовності майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту до професійно-педагогічної діяльності в умовах ПТНЗ авторка включає: моделювання акмеологічного професійно орієнтованого освітнього середовища в ЗВО з проекцією на роботу в умовах ПТНЗ; інтеріоризацію емоційно-ціннісних позицій успішних майстрів виробничого навчання засобами недирективного впливу; організацію квазіпрофесійної діяльності майбутніх фахівців з фізичної культури та спорту з екстраполяцією у практику роботи в ПТНЗ.

У розділі також подано модель підготовки майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту до професійно-педагогічної діяльності в умовах ПТНЗ.

Вважаємо, що основні наукові здобутки авторки, що визначають наукову новизну дослідження, викладено саме у другому розділі дисертації.

У третьому розділі дисертації авторка репрезентує систему оцінювання ефективності освітнього процесу, спрямованого на формування у здобувачів освіти готовності до професійно-педагогічної діяльності у ПТНЗ, а також описує експеримент з впровадження своїх теоретичних і методичних інновацій, спрямованих на формування у майбутніх бакалаврів з фізичної

культури та спорту готовності до професійно-педагогічної діяльності в умовах ПТНЗ.

У цьому розділі авторкою зроблена успішна спроба пов'язати компоненти готовності майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту до професійно-педагогічної діяльності в ПТНЗ із результатами навчання.

Окрім цього, у розділі авторка приділяє належну увагу підтвердженню гіпотези, висунутої на початку дослідження.

При цьому, як видно з тексту дисертації, під час проведення педагогічного експерименту їй вдається об'єднати ресурси всіх суб'єктів освітнього простору (викладачів, адміністрацій експериментальних ПТНЗ, здобувачів освіти) та створити сприятливе підґрунтя для організації ефективного освітнього процесу, спрямованого на формування цільової професійної якості.

Для створення обґрунтованих у дисертації педагогічних умов формування готовності до професійно-педагогічної діяльності в ПТНЗ авторкою використано різноманітні методи (case-study, ділові ігри, «мозкова атака», ситуаційне моделювання тощо) та форми (аудиторні заняття, семінарські заняття, проведення спортивних змагань у ПТНЗ, самостійна та науково-дослідна робота, педагогічна практика тощо) освітнього процесу.

Ефективність запроваджених нововведень визначено авторкою на підставі використання авторського діагностичного комплексу, який інтегрує: тест знань; методику оцінювання професійно-педагогічної діяльності майбутніх бакалаврів викладачами ПТНЗ на практиці; оцінювання виконання ситуаційних завдань; анонімну анкету з оцінювання професійно-педагогічної діяльності майбутніх бакалаврів учнями ПТНЗ на практиці; ціннісну і психофізична шкали тесту-опитувальника В. Ковальчука.

Позитивний ефект від запровадження авторських інновацій в освітній процес в закладах вищої освіти, які брали участь у дослідженні, підтверджено за допомогою критерію Манна-Уїтні.

Достовірність наукових фактів, наведених у дисертації, а також релевантність використаних інструментів збору емпіричних даних, не викликає сумнівів.

Аналіз змісту і оформлення роботи дозволяє стверджувати, що вона відповідає встановленим вимогам. Зміст автореферату є ідентичним основним положенням дисертації. Також про її якість свідчить повнота викладення результатів дослідження в наукових публікаціях авторки (загалом – 13 наукових праць).

Відзначаючи високу якість, а також цінність дослідження для педагогічної теорії і практики, вважаємо за доцільне озвучити деякі дискусійні моменти, що потребують роз'яснення, а також висловити авторці побажання на майбутнє.

1. Вважаємо, що забагато уваги приділено дефінітивному аналізу другорядних термінів, які лише побічно співвідносяться із предметом дослідження, наприклад, «фізичне виховання» (с. 23, табл. 1.1), «здоровий спосіб життя» (с. 24), «педагогічна майстерність» (с. 33).

2. Обґрунтовані авторкою змістові функції викладача фізичної культури в професійно-педагогічній діяльності в умовах ПТНЗ (с. 45) не повністю симетричні першочерговим компетентностям, необхідним цьому фахівцю для професійної діяльності в умовах ПТНЗ (с. 138).

3. Вважаємо, що у роботі доцільно було б більш повно висвітлити вплив особистості викладачів фізичної культури на становлення особистості учнів ПТНЗ.

4. Компетентності та програмні результати навчання майбутніх фахівців фізичної культури і спорту доцільно було б подати у формі, традиційній для освітньо-професійних програм. Це могло б бути корисним при розробці стандарту підготовки бакалаврів спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура).

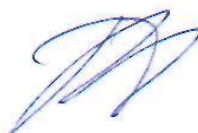
5. Думаємо, що авторський задум був би більш наочним, якщо взаємозв'язок між дисциплінами і модулями, зміст яких був спрямований на формування у здобувачів освіти готовності до професійно-педагогічної діяльності в ПТНЗ, було висвітлено у формі структурно-логічної схеми.

6. Робота значно б виграла, якби автор перевірку основної гіпотези дослідження організував більш ніж у двох ЗВО.

Загальний висновок.

Разом з тим, вказані зауваження не є принциповими і не впливають на загальне позитивне враження від дисертаційного дослідження. Робота, автореферат, авторські статті виконані на достатньому науково-теоретичному та методичному рівні, містять різноплановий і ретельно опрацьований новий матеріал, аналіз якого дає підстави дійти наступного висновку: дисертація на тему «Підготовка майбутніх бакалаврів з фізичної культури та спорту до професійно-педагогічної діяльності в умовах ПТНЗ» за науковим рівнем і новизною поставлених завдань, обґрунтованістю основних положень, практичним значенням отриманих результатів відповідає вимогам щодо робіт на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук, зокрема, пп. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 липня 2013 року №567, а її авторка, *Омок Ганна Анатоліївна*, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Офіційний опонент
доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри управління
фізичною культурою та спортом
Національного університету
„Запорізька політехніка”

В. М. Мазін

